

ZAKON

O ZAŠTITI OD KLEVETE BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE

(*"Sl. glasnik Brčko distrikta BiH", br. 14/2003*)

Cilj zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuje se za teritoriju Brčko Distrikta BiH građanska odgovornost za štetu nanесenu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili prenošenjem trećem licu izražavanja nečег neistinitog i identifikovanjem tog pravnog ili fizičkog lica trećem licu.

Principi koji se ostvaruju zakonom

Član 2

Uređivanjem građanske odgovornosti iz člana 1 ovog zakona želi se postići:

- a) pravo na slobodu izražavanja, zajamčeno Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda ("Službeni glasnik BiH" broj 6/99), Ustavom Bosne i Hercegovine, Statutom Brčko Distrikta BiH i predstavlja jedan od bitnih osnova demokratskog društva, posebno kada se radi o pitanjima od političkog i javnog interesa;
- b) pravo na slobodu izražavanja štiti sadržaj izražavanja, kao i način na koji je iznesen i ne primjenjuje se samo na izražavanja koja se smatraju pohvalnim ili neuvredljivim, nego i na izražavanja koja mogu uvrijediti, ogorčiti ili uznemiriti;
- c) sredstva javnog informisanja imaju značajnu ulogu u demokratskom procesu kao javni posmatrači i prenosioci informacija javnosti.

Tumačenje

Član 3

Ovaj zakon se tumači na takav način da se primjenom njegovih odredbi u najvećoj mjeri osigurava princip slobode izražavanja.

Značenje termina koji se koriste u zakonu

Član 4

Termini koji se koriste u ovom zakonu imaju slijedeća značenja:

- a) izražavanje - svaka izjava, a naročito svaki usmeni, pismeni, audio, vizuelni ili elektronski materijal bez obzira na sadržaj, oblik ili način iznošenja ili pronоšenja;
- b) javni organ - organ odnosno pravno lice u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Distrikt) i to:
 - organ zakonodavne vlasti
 - organ izvršne vlasti
 - organi i tjela pravosuđa Brčko Distrikta
 - organ uprave
 - pravno lice s javnim ovlaštenjima koje je osnovano u skladu sa zakonom

- pravno lice koje je u vlasništvu ili pod kontrolom Distrikta, ili nad čijim radom javni organ vrši nadzor
- c) javni službenik - svako lice koje je zaposleno u javnom organu;
- d) kleveta - radnja nanošenja štete ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem trećem licu izražavanja nečeg neistinitog i identifikovanjem tog fizičkog ili pravnog lica trećem licu.

Okvir djelovanja zakona

Član 5

- (1) Ovaj zakon primjenjuje se na zahtjeve za naknadu štete zbog klevete, bez obzira kako je zahtjev označen.
- (2) Javnom organu nije dozvoljeno da podnese zahtjev za naknadu štete zbog klevete.
- (3) Javni službenik može privatno i isključivo u ličnom svojstvu podnijeti zahtjev za naknadu štete zbog klevete.

Odgovornost za klevetu

Član 6

- (1) Svako lice koje prouzrokuje štetu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem trećem licu izražavanja nečeg neistinitog i identifikovanjem tog pravnog ili fizičkog lica trećem licu, odgovorno je za klevetu.
- (2) Za klevetu iznesenu u sredstvima javnog informisanja odgovorni su autor, odgovorni urednik, izdavač, kao i lice koje je na drugi način vršilo nadzor nad sadržajem tog izražavanja.
- (3) Lice iz stavova 1 i 2 ovog člana (u daljem tekstu: štetnik) odgovorno je za štetu ako je namjerno ili iz nepažnje iznijelo ili pronijelo izražavanje nečeg neistinitog.
- (4) Kada se izražavanje nečeg neistinitog odnosi na pitanja od političkog ili javnog interesa, štetnik je odgovoran za štetu izazvanu iznošenjem ili pronošenjem tog izražavanja ako je znao da je izražavanje neistinito ili je nepažnjom zanemario neistinitost izražavanja.
- (5) Standard odgovornosti iz stava 4 ovog člana primjenjuje se i ako je oštećeni javni službenik ili je bio javni službenik ili je kandidat za funkciju u javnom organu i ako, prema općem shvatanju javnosti, vrši značajan uticaj na pitanja od političkog ili javnog interesa.
- (6) Kada se izražavanje nečeg neistinitog odnosi na umrlo lice, nasljednik prvog reda tog lica može podnijeti zahtjev, u smislu ovog zakona, pod uslovom da je takvo izražavanje nanijelo štetu ugledu nasljednika.

Izuzeci od odgovornosti

Član 7

- (1) Ne postoji odgovornost za klevetu:
- a) ako je izražavanjem izneseno mišljenje ili ako je to izražavanje u suštini istinito, a netačno samo u nebitnim elementima;
 - b) ako je štetnik po zakonu obavezan da iznosi ili pronosi izražavanje ili je iznosio odnosno pronosio izražavanje u toku zakonodavnog, sudskog ili upravnog postupka;
 - c) ako je iznošenje odnosno prenošenje izražavanja bilo razumno.
- (2) Prilikom donošenja odluke iz razloga propisanih u tački c stava 1 ovog člana sud uzima u obzir sve okolnosti slučaja, a naročito:
- način, oblik i vrijeme iznošenja ili prenošenja izražavanja,
 - prirodu i stepen prouzrokovane štete,
 - dobronamjernost i pridržavanje štetnika općeprihvaćenih profesionalnih standarda,

- pristanak oštećenog,
- vjerovatnost nastanka štete i u slučaju da izražavanje nije izneseno ili proneseno,
- činjenicu da li izražavanje predstavlja objektivnu i tačnu informaciju o izražavanju drugih lica,
- te da li se odnosi na pitanja iz privatnog života oštećenog ili na pitanja od političkog ili javnog značaja.

Obaveza ublažavanja štete

Član 8

Oštećeni je dužan da preduzme sve potrebne mjere da ublaži štetu uzrokovanu izražavanjem nečeg neistinitog, a naročito da štetniku podnese zahtjev za ispravku tog izražavanja.

Zaštita povjerljivih izvora

Član 9

(1) Novinar i drugo fizičko lice koje je redovno ili profesionalno uključeno u novinarsku djelatnost traženja, primanja ili saopćavanja informacija javnosti, koje je dobilo informaciju iz povjerljivog izvora ima pravo da ne otkrije identitet tog izvora. Ovo pravo uključuje i pravo da ne otkrije bilo koji dokument ili činjenicu koji bi mogli razotkriti identitet izvora, a naročito usmeni, pismeni, audio, vizuelni ili elektronski materijal. Pravo na neotkrivanje identiteta povjerljivog izvora nije ni pod kakvim okolnostima ograničeno u postupku koji se vodi u smislu ovog zakona.

(2) Pravo na neotkrivanje identiteta povjerljivog izvora ima i svako drugo fizičko lice koje učestvuje u postupku u smislu ovog zakona, a koje kao rezultat svog profesionalnog odnosa s novinarom ili drugim licem u smislu stava 1 ovog člana, sazna identitet povjerljivog izvora informacija.

Obeštećenje

Član 10

(1) Obeštećenje treba da bude u srazmjeri s nanesenom štetom ugledu oštećenog i određuje se isključivo radi naknade štete. Prilikom određivanja obeštećenja sud je dužan da cijeni sve okolnosti slučaja, a naročito sve mjere koje je poduzeo štetnik radi ublažavanja štete, kao što su:

- objavljivanje ispravke i opozivanje izražavanja nečeg neistinitog ili izvinjenje;
- činjenicu da je štetnik stekao novčanu korist iznošenjem ili pronošenjem tog izražavanja, kao i
- činjenicu da li bi iznos dodijeljene štete mogao dovesti do velikih materijalnih poteškoća ili stečaja štetnika.

Sudske mjere i privremene sudske mjere

Član 11

(1) Sudska mjera o zabrani ili ograničavanju iznošenja ili pronošenja izražavanja nečeg neistinitog nije dozvoljena prije objavljivanja tog izražavanja.

(2) Privremena sudska mjera o zabrani pronošenja ili daljnijeg pronošenja izražavanja nečeg neistinitog može se odrediti samo ako oštećeni s najvećom sigurnošću može učiniti vjerovatnim da je to izražavanje prouzrokovalo štetu njegovom ugledu i da će oštećeni trpjeti nepopravljivu štetu kao rezultat pronošenja ili daljnijeg pronošenja tog izražavanja. Stalna sudska mjera o zabrani pronošenja ili daljnijeg pronošenja izražavanja nečeg neistinitog može se odnositi samo na određeno izražavanje za koje je utvrđeno da je klevetničko i na određeno lice za koje je utvrđeno da je odgovorno za iznošenje ili pronošenje tog izražavanja.

Mirenje stranaka

Član 12

Čim sud procijeni da su se stekli uslovi, ispitat će mogućnost mirenja stranaka.

Rokovi zastarjelosti

Član 13

(1) Rok za podnošenje zahtjeva za naknadu štete u smislu ovog zakona iznosi 3 (tri) mjeseca od dana kada oštećeni sazna ili je trebao saznati za izražavanje nečeg neistinitog i za identitet štetnika i taj se rok ni u kom slučaju ne može produžiti nakon isteka 1 (jedne) godine od dana kada je to izražavanje izneseno trećem licu.

(2) Ako oštećeni umre nakon početka ali prije okončanja postupka, njegov nasljednik prvog reda može nastaviti postupak u ime umrlog ako podnese zahtjev sudu u roku od 3 (tri) mjeseca od dana smrti oštećenog i izjavi da želi nastaviti postupak.

Nadležni sud

Član 14

Za zahtjev za naknadu štete zbog klevete, u prvom stepenu nadležan je Osnovni sud Brčko Distrikta.

Efikasnost sudske zaštite

Član 15

(1) Postupak po tužbama za naknadu štete zbog klevete iznesene u sredstvima javnog informisanja smatra se hitnim.

(2) Sud je dužan postupiti po tužbi za naknadu štete zbog klevete iznesene u sredstvima javnog informisanja najkasnije u roku od 30 (trideset) dana od dana prijema tužbe u nadležni sud.

Odnos ovog zakona prema drugim zakonima

Član 16

U odnosu na pitanja koja nisu uređena ovim zakonom, primjenjuju se odgovarajuće odredbe Zakona kojima su uređeni obligacioni odnosi, Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikta ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH" br. 5/2000, 1/2001 i 6/2002), Zakona o sudovima Brčko Distrikta BiH br. 4/2000, 1/2001, 10/2001 i 5/2002) i Zakona o izvršnom postupku Brčko Distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH" br. 8/2000, 1/2001 i 5/2002).

Prijelazne i završne odredbe

Član 17

Parnični postupak za utvrđivanje građanske odgovornosti za klevetu, koji je pokrenut i nije pravosnažno okončan do dana stupanja na snagu ovog zakona, nastavit će se ili u skladu sa zakonom koji je bio na snazi u vrijeme pokretanja postupka, ili po ovom zakonu u zavisnosti od toga koji od ova dva zakona je povoljniji za tuženog.

Stupanje na snagu

Član 18

Ovaj zakon stupa na snagu 8. (osmog) dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Brčko Distrikta BiH".